

”Det handlar inte om att återgå till häst och vagn”

Det förunderliga med Lydia Wåhlstens, Maria Erikssons och Lina Palms invändningar mot våra slutsatser av sysselsättningseffekterna av EU:s energieffektiviseringsdirektiv (DN 18/3 respektive 1/3) är var de egentligen vill komma. Vår artikel argumenterar för att svenska aktörer skall agera ekonomiskt rationellt och utnyttja de kostnadseffektiva möjligheter som finns att effektivisera energianvändningen.

Konsultföretaget McKinsey konstaterade för några år sedan att det finns en stor mängd åtgärder som har vad de kallade ”negativa kostnader”. Det handlar om åtgärder som helt enkelt är lönsamma men ändå inte genomförs. Orsaken är inte i första hand ovilja eller ens okunnighet, istället handlar det om att energieffektivisering kan vara en aning komplicerat. Det finns så många olika sätt och man är oklar över vilka åtgärder som går att kombinera och när de skall genomföras.

Stora delar av svensk industri har genom att delta i Programmet För Effektivare energianvändning (PFE) blivit mer systematiska och har med hjälp av energiledningssystem kunnat gå mycket längre ifråga om lönsamma åtgärder än tidigare, trots att de, inte olik Timbro, trodde sig redan ha nått ett optimalt tillstånd. Electrolux har på några år minskat energianvändningen i sina produktionsanläggningar med cirka 30 procent genom att förändra beteende och optimera sina produktionssystem och anläggningar. Med små investeringar åstadkom de stora energibesparingar. Det är svårt att se vad som skulle kunna uppfattas som problematiskt med minskad energianvändning per produktionsenhet.

EU har samma utgångspunkt som grund för det nya direktivet: att finna sätt att stimulera aktörer att göra det som de enligt gängse ekonomisk teori redan borde ha gjort. Våra förslag vilar på just detta tema – att bli mer systematisk, bli mer rationell. När näringslivet satsar på åtgärder för energieffektivisering skapas fler jobb, dels på grund av investeringar i ny teknik och dels på grund av ökad efterfrågan på kompetens inom området. När resultatet dessutom är mindre mängd energi per producerad enhet, blir följden både en snabb ROI och stärkt relativ konkurrenskraft. Sund, vässad marknadsekonomi. Porterhypotesen, som Wåhlsten och Eriksson hänvisar till och som handlar om uppkomsten av innovationseffekter som följd av striktare miljöreglering, är således inte utgångspunkten för vår argumentation.

Om det är empiri som efterfrågas finns det gott om exempel. I Tyskland har man särskilt inom byggnadssektorn visat att dessa lönsamma åtgärder även skapar tydliga sysselsättningseffekter. I Österrike har man motsvarande erfarenheter av jobbtillväxt förknippade med energitjänster och biobränsleanvändning. I USA har liknande utveckling noterats i förhållande till energiföretagens servicetjänster. Överallt handlar det om att skapa incitament och långsiktiga ramverk för den utveckling vi behöver och ge marknaden en puff i rätt riktning - en ”nudge” som beteendekonomerna Richard Thaler och Cass Sunstein säger.

Tyvärr finns det många som fortfarande hävdar att alla skall vänta på alla andra innan man agerar. Påfallande ofta raljerar samma personer om att hållbar utveckling skulle innebära en återgång till häst och vagn och vedhuggning. Sådana utsagor åstadkommer sällan något annat än ett intryck om bristande förståelse för energimarknadens förutsättningar och en reaktionär inställning till utvecklingen. Vi hör

inte till dem. Vi vill att resurser skall utnyttjas bättre genom att stimulera näringslivets förmåga att skapa jobb och driva utveckling. Därutöver är vi övertygade om att uthållighet och balanserat resursutnyttjande – ”miljön” – har ett eget värde och bör kunna stå för sig själv. Men man kan inte blunda för att miljö- och hållbarhetsaspekter är intimt förknippade med de flesta samhällsfrågor och politikområden. Professor Johan Rockström vid SEI konstaterade nyligen att ”miljö utgör själva basen för vår ekonomi, välfärd, säkerhet, utrikespolitik, jordbruk, hälsa och allt annat som betyder något för vår framtid”. Det är ingen floskel. Att diskutera miljö- och energifrågor utan att diskutera ekonomi, sysselsättning och andra näringslivsfrågor är att missförstå utvecklingen.

Realiteten är att dagens kärnreaktorer kommer att behöva tas ur drift. Att de gamla reaktorerna ersätts med nya är helt enkelt inte troligt – priset är för högt. Enligt det franska kärnkraftsföretaget EDF hamnar prislappen för en ny reaktor någonstans kring 8,5 miljarder euro. Motsvarande investering ger bättre avkastning för samhället om den görs i energieffektiva lösningar och förnybar energi – istället för att dränera denna växande marknad på kapital. För ett kostnadseffektivt, konkurrenskraftigt och mångfasetterat alternativ står redo att implementeras: att satsa på effektiv energianvändning och förnybar energi. Kostnadsmässigt är det billigare, energibehoven säkras och genom att skapa förutsättningar för framväxten av en ny sektor för moderna energilösningar skapas arbetstillfällen samtidigt som de 400 000 jobb inom basindustrin Lina Palm och SKGS hänvisar till tryggas. I kalkylen av hur basindustrins försörjningstrygghet säkras ter det sig logiskt att man effektiviserar produktionen innan man börjar investera i ny förnybar elproduktion. Genom att satsa på förnybart och energieffektiviseringar kan den svenska industrin fortsätta att göra klimatnytta utanför landets gränser genom export av produkter tillverkade med inte bara koldioxidneutral, utan också hållbar, energi.

John Andersson, Ocean Energy Center

Lars Andrén, Svensk Solenergi

Svante Axelsson, Naturskyddsföreningen

Göran Bryntse, SERO

Linda Burenus Magnusson, O2

Johan Ehrenberg, Egen El

Birgitta Govén, Energirådgivarna

Annika Jacobsson, Greenpeace

Anna Jivén, Svensk Vindkraftförening

Lena Lindahl, Sustainable Sweden Association

Pontus Löfstrand, EWT

Gustav Melin, Svebio

Hans Nilsson, Energieffektiviseringsföretagen

Andreas Trunk, SVAF

Anders Wijkman, ordförande Romklubben

Anna-Carin Windahl, Grapevine PR

Håkan Wirtén, Världsnaturfonden WWF